

Na osnovu člana 12. stav 1. tačka 13. Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, br. 88/17, 27/18 – dr. zakon i 73/18),

Nacionalni savet za visoko obrazovanje, na sednici održanoj 25. februara 2019. godine, doneo je

Pravilnik o standardima i postupku za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolskih ustanova

Pravilnik je objavljen u "Službenom glasniku RS", br. 13/2019 od 28.2.2019. godine, a stupio je na snagu 8.3.2019.

Član 1.

Ovim pravilnikom utvrđuju se standardi i postupak za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolskih ustanova.

Standardi iz stava 1. ovog člana sastavni su deo ovog pravilnika.

Član 2.

Postupku spoljašnje provere kvaliteta visokoškolskih ustanova podležu sve visokoškolske ustanove u Republici.

Član 3.

Postupak spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove sprovodi Komisija za akreditaciju redovno:

1. u četvrtoj godini akreditacionog ciklusa,

2. prilikom akreditacije visokoškolske ustanove,

a može i vanredno, kao i na zahtev Ministarstva ili Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje.

Redovni postupak spoljašnje provere kvaliteta je baziran na izveštaju o samovrednovanju koji podnosi visokoškolska ustanova.

Postupak spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove pokreće Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta (u daljem tekstu: Komisija).

Član 4.

Komisija za akreditaciju donosi:

1) uputstvo za pripremu dokumentacije za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolskih ustanova;

2) uputstvo recenzentskoj komisiji za procenu ispunjenosti standarda za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolskih ustanova.

Sva uputstva Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta dostavlja Nacionalnom savetu za visoko obrazovanje na mišljenje i objavljuje na internet stranici Nacionalnog akreditacionog tela.

Član 5.

Organ poslovođenja visokoškolske ustanove u skladu sa zakonom garantuje:

1) da je dokumentacija za spoljašnju proveru kvaliteta urađena u skladu sa standardima za spoljašnju proveru kvaliteta;

2) za tačnost podataka u dokumentaciji za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove.

Član 6.

Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta pribavlja dokumentaciju potrebnu za sprovođenje postupka spoljašnje provere kvaliteta od visokoškolske ustanove koja je subjekt spoljašnje provere kvaliteta.

Dokumentacija iz stava 1. ovog člana sadrži:

- naziv, sedište, odgovorno lice (rektor, dekan, predsednik, direktor);
- akt o osnivanju i izdate dozvole za rad;
- studijske programe koje izvodi;
- izveštaj o samovrednovanju;
- plan rada najmanje za tekuću i narednu godinu i izveštaj o radu u prethodnoj godini;
- podatke o studentima;
- podatke o upisnoj politici: kriterijumi i način rangiranja i upisa kandidata;
- podatke o nastavnom osoblju;
- podatke o biblioteci i informatičkoj opremi;
- podatke o prostoru i opremi: dokazi o vlasništvu/zakupu, dokazi o urbanističkim uslovima, podatke o površini, strukturi prostora i podatke o tehničkoj opremi (broj, namena, starost);
- bilans stanja i bilans uspeha za prethodnu godinu, finansijski plan za tekuću i narednu godinu, izveštaj o poslovanju sa izvorima finansiranja i načinom upotrebe finansijskih sredstava.

Visokoškolska ustanova dostavlja dokumentaciju iz stava 2. ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema zahteva Komisije.

Član 7.

Radi utvrđivanja činjenica od značaja za spoljašnju proveru kvaliteta, Komisija za akreditaciju predlaže recenzentsku komisiju koju sačinjavaju:

1. tri nastavnika iz visokoškolskih ustanova sa liste koju je utvrdio Nacionalni savet, a jednog od tih nastavnika predlaže za predsednika recenzentske komisije,
2. jedan student sa liste studenata koju utvrđuje Studentska konferencija univerziteta Srbije, odnosno Studentska konferencija akademija strukovnih studija Srbije i
3. jedan stručnjak za pojedine oblasti iz reda poslodavaca, profesionalnih ili strukovnih udruženja, tržišta rada, komora, koga predlažu odgovarajuće organizacije.

Članovi recenzentske komisije ne smeju biti u sukobu interesa, a naročito ukoliko su oni ili njihovi bliski srodnici u radnom odnosu ili bilo kakvom poslovnom ili drugom aranžmanu u ustanovi koja je predmet postupka spoljašnje provere kvaliteta.

Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta upućuje predlog iz stava 1. ovog člana direktoru Nacionalnog akreditacionog tela.

Direktor Nacionalnog akreditacionog tela imenuje recenzentsku komisiju i njenog predsednika uz prethodno izjašnjenje recenzenata da nisu u sukobu interesa. Direktor Nacionalnog akreditacionog tela imenuje i koordinatora iz stručne službe Nacionalnog akreditacionog tela.

Odluka o imenovanju recenzentske komisije za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove sa navedenim imenima predsednika i članova komisije objavljuje se na sajtu Nacionalnog akreditacionog tela.

Članovi recenzentske komisije imaju pravo na naknadu za svoj rad, u skladu sa aktom Nacionalnog akreditacionog tela.

Član 8.

Recenzentska komisija za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove, utvrđuje činjenice od značaja za donošenje odluke neposrednim uvidom u rad visokoškolske ustanove, a o njenom dolasku u visokoškolsku ustanovu koordinator dostavlja obaveštenje najkasnije 15 dana pre planirane posete.

Visokoškolska ustanova je dužna da recenzentskoj komisiji obezbedi sve tražene podatke, slobodan pristup i uvid u nastavni proces i proces upravljanja, uvid u raspoloživi prostor, susret sa nastavnicima, studentima, nenastavnim osobljem, komisijom za samovrednovanje, alumni organizacijom, kao i sve drugo od značaja za proces spoljašnje provere kvaliteta.

Član 9.

Recenzentska komisija analizira dokumentaciju za spoljašnju proveru kvaliteta i priprema preliminarne izveštaje na recenzentskom obrascu, u skladu sa uputstvom, u kome ocenjuje:

- da li je samovrednovanje izvedeno na osnovu standarda za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolske ustanove i studijskih programa;
- koji su standardi pri samovrednovanju i ocenjivanju kvaliteta ispunjeni u celini, koji delimično, a koji nisu ispunjeni;
- koje su oblasti delovanja visokoškolske ustanove u kvalitativnom smislu zadovoljavajuće, koje su delimično zadovoljavajuće i koje su nezadovoljavajuće.

Na osnovu analize i ocene, a nakon posete ustanovi recenzentska komisija sastavlja Izveštaj i dostavlja ga koordinatoru. Koordinator dostavlja Izveštaj visokoškolskoj ustanovi koja može u roku od 15 dana od dana dostavljanja izveštaja da dostavi eventualne primedbe na činjenice navedene u Izveštaju.

Nakon isteka roka, recenzentska komisija sastavlja predlog Završnog izveštaja, na srpskom i sažetak na engleskom jeziku, na osnovu Izveštaja i prihvaćenih primedbi visokoškolske ustanove i podnosi ga Komisiji za akreditaciju i proveru kvaliteta na razmatranje.

Završni izveštaj sadrži:

- analizu i ocenu ispunjenosti standarda za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove;
- nedostatke u pogledu ispunjenosti standarda za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove;
- predloge i sugestije za poboljšanje kvaliteta visokoškolske ustanove.

Član 10.

Komisija za akreditaciju razmatra predlog Završnog izveštaja na prvoj sednici po dobijanju predloga. U procesu razmatranja predloga Završnog izveštaja Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta može tražiti od recenzentske komisije dodatna objašnjenja i dopune izveštaja.

Završni izveštaj je usvojen ako za njega glasa više od polovine ukupnog broja članova Komisije.

Ukoliko Komisija ne usvoji Završni izveštaj o spoljašnjoj proveri kvaliteta naložiće Recenzentskoj komisiji da dopuni predlog Završnog izveštaja u skladu sa primedbama i sugestijama Komisije, u roku koji ne može biti duži od 30 dana.

Komisija dostavlja Završni izveštaj o spoljašnjoj proveri kvaliteta visokoškolskoj ustanovi koja je bila subjekat spoljašnje provere kvaliteta i podnosiocu zahteva za vanrednu proveru u roku od 15 dana od dana usvajanja.

Član 11.

Ukoliko visokoškolska ustanova ne ispuni obaveze u pogledu kvaliteta, Komisija za akreditaciju u Završnom izveštaju određuje visokoškolskoj ustanovi mere za ispravljanje utvrđenih nedostataka i naknadnog praćenja u trajanju od šest meseci od dana dostavljanja izveštaja.

Visokoškolska ustanova koja nije zadovoljna Završnim izveštajem može da uloži prigovor Nacionalnom akreditacionom telu u roku od 15 dana od dana prijema Završnog izveštaja.

Završni izveštaj na koji visokoškolska ustanova nije uložila prigovor u roku kao i izveštaj koji Komisija usvoji nakon isteka roka od šest meseci, objavljuje se na službenoj internet stranici Nacionalnog akreditacionog tela.

Ukoliko je Završni izveštaj negativan, Nacionalno akreditaciono telo u roku od 30 dana od dana objavljivanja završnog izveštaja donosi rešenje o oduzimanju akreditacije studijskog programa, odnosno akreditacije visokoškolske ustanove.

Član 12.

Protiv rešenja o oduzimanju akreditacije visokoškolska ustanova može da izjavi žalbu Nacionalnom savetu, preko Nacionalnog akreditacionog tela, u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Nacionalni savet će odbaciti žalbu kad utvrdi da je nedopuštena, neblagovremena ili podneta od neovlašćenog lica.

Nacionalni savet imenuje žalbenu komisiju u roku od 30 dana od dana prijema žalbe na rešenje iz stava 1. ovog člana.

U žalbenu komisiju imenuju se tri recenzenta iz odgovarajuće oblasti sa liste recenzenata koje je utvrdio Nacionalni savet.

Recenzent iz stava 3. ovog člana ne može biti lice zaposleno na visokoškolskoj ustanovi koja je podnela žalbu, lice koje je u sukobu interesa niti lice koje je učestvovalo u postupku donošenja rešenja iz stava 1. ovog člana.

Član 13.

Žalbena komisija u roku od 30 dana od dana imenovanja dostavlja Nacionalnom savetu izveštaj i predlog za donošenje odluke o žalbi.

Nacionalni savet u roku od 30 dana od dostavljanja predloga žalbene komisije donosi rešenje kojim može odbiti žalbu ili poništiti prvostepeno rešenje ukoliko utvrdi da je u postupku spoljašnje provere kvaliteta bilo propusta i vratiti Nacionalnom akreditacionom telu na ponovno odlučivanje.

Član 14.

Nacionalno akreditaciono telo je dužno da u roku od 30 dana od dana prijema rešenja Nacionalnog saveta o poništavanju prvostepenog rešenja i vraćanju na ponovno odlučivanje donese rešenje u skladu sa primedbama Nacionalnog saveta.

Ukoliko visokoškolska ustanova uloži žalbu protiv ponovljenog rešenja Nacionalnog akreditacionog tela iz stava 1. ovog člana, Nacionalni savet će sam, u roku od 30 dana od dana prijema žalbe, odlučiti o žalbi.

Rešenje kojim se žalba visokoškolske ustanove odbija, odnosno rešenje kojim Nacionalni savet sam odlučuje o žalbi je konačno u upravnom postupku.

Rešenje po žalbi Nacionalni savet dostavlja Nacionalnom akreditacionom telu koje je dužno da ga bez odlaganja dostavi ustanovi.

Visokoškolska ustanova iz stava 3. ovog člana ima pravo da zahteva novu spoljašnju proveru kvaliteta po isteku roka od 90 dana od dana donošenja konačnog rešenja.

Član 15.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Predsednik
Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje,
prof. dr **Bela Balint**, s.r.

STANDARDI ZA SPOLJAŠNJU PROVERU KVALITETA VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA

Standard 1: Korišćenje rezultata samovrednovanja visokoškolske ustanove

Standard 2: Metod spoljašnje provere kvaliteta

Standard 3: Oblasti spoljašnje provere kvaliteta

Standard 4: Rezultat spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove

Standard 5: Organizacija i učesnici postupka spoljašnje provere kvaliteta

Standard 6: Postupak spoljašnje provere kvaliteta

Standard 7: Izveštavanje

Standard 8: Periodičnost provere

Standard 9: Unapređenje postupka spoljašnje provere kvaliteta

Standard 1: Korišćenje rezultata samovrednovanja visokoškolske ustanove

Spoljašnja provera kvaliteta polazi od rezultata samovrednovanja visokoškolske ustanove.

Preporuke za sprovođenje standarda 1:

1.1 U postupku spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove prvo se sagledava i analizira postupak samovrednovanja visokoškolske ustanove, i to:

– kvalitet samovrednovanja: da li su u postupku samovrednovanja primenjeni standardi za

samovrednovanje visokoškolske ustanove;

– rezultat samovrednovanja: da li su u postupku samovrednovanja utvrđeni nedostaci koji upućuju na nedovoljan nivo kvaliteta visokoškolske ustanove.

1.2 Ukoliko je samovrednovanje sprovedeno u skladu sa standardima za samovrednovanje i ukoliko rezultati samovrednovanja ukazuju na visok nivo kvaliteta visokoškolske ustanove, obuhvat spoljašnje provere kvaliteta može biti ograničen.

1.3 Ukoliko samovrednovanje nije sprovedeno u skladu sa standardima za samovrednovanje i ukoliko rezultati samovrednovanja ukazuju na nizak nivo kvaliteta visokoškolske ustanove, spoljašnja provera kvaliteta je sveobuhvatna.

Standard 2: Metod spoljašnje provere kvaliteta

Spoljašnja provera kvaliteta zasniva se na proveru ispunjenosti utvrđenih i objavljenih standarda kvaliteta visokoškolske ustanove i njenih programa.

Preporuke za sprovođenje standarda 2:

2.1 Spoljašnja provera kvaliteta sprovodi se upoređivanjem stvarnog stanja u pogledu ispunjavanja standarda za spoljašnju proveru kvaliteta u visokoškolskoj ustanovi sa standardima.

2.2 Standardi koji se koriste u spoljašnjoj proveru kvaliteta moraju biti doneti u postupku koji podrazumeva uključivanje svih zainteresovanih strana.

2.3 Standardi koji se koriste u spoljašnjoj proveru kvaliteta moraju biti unapred poznati visokoškolskim ustanovama.

2.4 Kvalitet rada visokoškolske ustanove i kvalitet programa utvrđuje se:

- proverom postupka i rezultata samovrednovanja visokoškolske ustanove,
- neposrednim uvidom u stanje visokoškolske ustanove i njene programe.

Standard 3: Oblasti spoljašnje provere kvaliteta

Spoljašnja provera kvaliteta obuhvata proveru ispunjenosti standarda kvaliteta u unapred definisanim oblastima.

Preporuke za sprovođenje standarda 3:

3.1 Spoljašnja provera kvaliteta obavlja se u oblastima:

- nastava,
- nastavno osoblje,
- istraživanje,
- ocenjivanje studenata,
- udžbenici i literatura,
- biblioteka i informacioni resursi.

Standard 4: Rezultat spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove

Rezultat spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove utvrđuje se na osnovu unapred poznatih i jasnih kriterijuma, od strane nadležnog tela, u skladu sa zakonom.

Preporuke za sprovođenje standarda 4:

4.1 Rezultat spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove utvrđuje Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta na osnovu izveštaja recenzetske komisije.

4.2 Rezultat spoljašnje provere kvaliteta treba da bude zasnovan na unapred utvrđenim, jasnim i objavljenim kriterijumima koji se dosledno primenjuju.

4.3 Akt kojim se utvrđuje rezultat spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove donosi se u pismenoj formi i treba da bude jasan i nedvosmislen. Taj akt treba da sadrži preporuke visokoškolskoj ustanovi o daljem postupanju u cilju obezbeđenja kvaliteta.

4.4 Ukoliko samovrednovanje nije sprovedeno u skladu sa standardima za samovrednovanje i ukoliko rezultati samovrednovanja i činjenice utvrđene tokom posete ukazuju na nizak nivo kvaliteta visokoškolske ustanove, Komisija u Izveštaju navodi uočene nedostatke koje je potrebno otkloniti. Ovaj Izveštaj se dostavlja visokoškolskoj ustanovi i objavljuje na veb sajtu Nacionalnog akreditacionog tela.

4.5 Visokoškolska ustanova donosi plan aktivnosti (akcioni plan) za postupak naknadnog praćenja (follow-up) i o tome obaveštava Komisiju. Faza naknadnog praćenja može trajati najviše

6 meseci od prijema Izveštaja o spoljašnjoj proveri kvaliteta (SPK).

4.6 Predloženi plan aktivnosti koji donosi VSU treba da bude u skladu sa preporukama sadržanim u Izveštaju o spoljašnjoj proveri. Plan treba da sadrži, za svaku aktivnost izvršioca, rok realizacije i merljive ciljeve u pogledu kontrole realizacije.

4.7 Tokom faze naknadnog praćenja visokoškolska ustanova prati i analizira predložene aktivnosti u cilju obezbeđenja kvaliteta, odnosno trajno radi na praćenju kvaliteta.

4.8 Nakon realizacije svih aktivnosti predviđenih akcionim planom, visokoškolska ustanova dostavlja Komisiji Izveštaj o realizaciji akcionog plana, u kome se detaljno opisuju i dokumentuju priložima rezultati sprovedenih aktivnosti o postupanju visokoškolske ustanove u cilju obezbeđenja kvaliteta.

4.9 Komisija na osnovu Izveštaja o realizaciji akcionog plana u roku od 30 dana sastavlja Završni izveštaj o spoljašnjoj proveri kvaliteta, u kome se daje konačna ocena u pogledu ispunjavanja standarda za spoljašnju proveru kvaliteta.

Standard 5: Organizacija i učesnici postupka spoljašnje provere kvaliteta

Spoljašnja provera kvaliteta mora biti organizovana na način koji obezbeđuje unapređenje kvaliteta visokoškolskih ustanova. Učesnici u postupku spoljašnje provere kvaliteta moraju imati jasno određenu nadležnost i odgovornost.

Preporuke za sprovođenje standarda 5:

5.1 Učesnici u postupku spoljašnje provere kvaliteta su:

- visokoškolska ustanova, njeno rukovodstvo, nastavno i nenastavno osoblje,
- Komisija,
- međunarodni eksperti za spoljašnju proveru kvaliteta,
- recenzenti,
- Nacionalni savet za visoko obrazovanje,
- studenti,
- predstavnici poslodavaca i strukovnih udruženja.

5.2 Nadležnost i odgovornost učesnika u postupku spoljašnje provere kvaliteta utvrđeni su zakonom i ovim pravilnikom.

5.3 Komisija obezbeđuje obuku radi usavršavanja svojih članova i recenzenata.

5.4 Posebna pažnja se posvećuje izboru recenzenata.

5.5 U cilju unapređenja spoljašnje provere kvaliteta za recenzente se mogu imenovati i strani stručnjaci.

5.6 Komisija pored recenzenata može imenovati međunarodne eksperte za spoljašnju proveru kvaliteta univerziteta i akademije strukovnih studija, koji pored kriterijuma iz člana 21. Zakona o visokom obrazovanju treba da ispunjavaju i sledeće kriterijume:

- poznavanje područja visokog obrazovanja i nauke,
- poznavanje sistema osiguranja kvaliteta,
- iskustvo u radu tela i organizacija koje se bave praćenjem i unapređenjem kvaliteta visokoškolskih ustanova.

Standard 6: Postupak spoljašnje provere kvaliteta

Postupak spoljašnje provere kvaliteta mora da bude koncipiran tako da obezbeđuje njegovu svrsishodnost u smislu unapređenja nivoa kvaliteta visokoškolskih ustanova.

Preporuke za sprovođenje standarda 6:

6.1 Postupak spoljašnje provere kvaliteta mora da bude usmeren na unapređenje kvaliteta visokoškolske ustanove.

6.2 Metode i tehnike spoljašnje provere kvaliteta moraju da budu usmereni na unapređenje kvaliteta visokoškolskih ustanova.

Standard 7: Izveštavanje

Izveštaj o spoljašnjoj proveri kvaliteta treba da bude napisan tako da sastavni delovi izveštaja budu naznačeni.

Treba obezbediti da se sve odluke, nalazi i preporuke u izveštaju mogu lako pronaći.

Preporuke za sprovođenje standarda 7:

7.1 Sastavni delovi izveštaja su: analiza i ocena ispunjenosti standarda za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove, utvrđeni nedostaci u pogledu ispunjenosti.

7.2 Izveštaj o spoljašnjoj proveri kvaliteta se dostavlja visokoškolskoj ustanovi koja je bila subjekat spoljašnje provere kvaliteta i podnosiocu zahteva za vanrednu proveru u roku od 15 dana od dana usvajanja.

Standard 8: Periodičnost provere

Spoljašnja provera kvaliteta visokoškolske ustanove treba da se odvija u određenom vremenskom intervalu, koji je unapred utvrđen i objavljen.

Preporuke za sprovođenje standarda 8:

8.1 Postupak spoljašnje provere kvaliteta visokoškolske ustanove i studijskih programa sprovodi Komisija za akreditaciju redovno:

1. u četvrtoj godini akreditacionog ciklusa,
 2. prilikom akreditacije visokoškolske ustanove,
- a može i vanredno, kao i na zahtev Ministarstva ili Nacionalnog saveta.

Standard 9: Unapređenje postupka spoljašnje provere kvaliteta

Postupak spoljašnje provere kvaliteta se unapređuje i prilagođava promenama u oblasti visokog obrazovanja.

Preporuke za sprovođenje standarda 9:

9.1 Spoljašnja provera kvaliteta se prati i analizira sa stanovišta ispunjavanja njene svrhe unapređenja kvaliteta visokoškolskih ustanova.

9.2 Na osnovu analiza utvrđuju se mere za unapređenje standarda i postupka spoljašnje provere kvaliteta visokoškolskih ustanova i predlozi i sugestije za poboljšanje kvaliteta visokoškolske ustanove.

9.3 Ukoliko rezultati samovrednovanja, ocene recenzenta kao i analiza i ocena ispunjenosti standarda za spoljašnju proveru kvaliteta visokoškolske ustanove ukazuju na nizak nivo kvaliteta visokoškolske ustanove, sastavni deo izveštaja su i detaljna uputstva za postupak naknadnog praćenja.